

סימן ג - חיוב ציצית בכירבולית

שאלה

האם צריך להטיל ציצית בכירבולית, מאחר ויש לה ארבע כנפות?

תשובה

אין צורך להטיל ציצית בכירבולית.

נימוקים

א. הפטור של כסות לילה בציצית

ציצית היא מצוות עשה שהזמן גרמה, שכן אין חובת ציצית בלילה. אלא שנחלקו הראשונים למה בדיוק הכוונה.

לדעת הרא"ש (הלכות ציצית סימן א), הכוונה היא שצריך שסוג הבגד יהיה בגד של יום. בגד שעיקר השימוש שלו בלילה, דהיינו כסות לילה, הוא בגד שפטור מציצית. ואילו בגד שעיקר השימוש שלו ביום חייב בציצית גם כשלוכב אותו בלילה.

לדעת הרמב"ם (ציצית ג, ז), העניין הוא בזמן הלבישה, ולא בשאלה מה סוג הבגד שלובשים. ביום, יש חובת ציצית, ובלילה, אין.

הבית יוסף (סימן יח) נוקט שהעיקר כדעת הרמב"ם, ואילו הרמ"א (דרכי משה שם אות א וסעיף א ברמ"א) כותב שזהו ספקא דדינא.

ב. ציצית בבגד שאינו מלבוש

לכאורה, יש לומר שהשאלה אם מי שמתעטף בסדין ביום חייב בציצית, תהיה תלויה במחלוקת זו. שלדעת הרא"ש יהיה פטור, שכן זהו כסות לילה, ואילו לדעת הרמב"ם יהיה חייב.

אלא שהבית יוסף (שם) מסיים: "ומנהג פשוט שלא להטיל ציצית לסדינין בין הם של פשתן בין הם של צמר ולא פקפק אדם בדבר", וכן סתם גם בשולחן ערוך (סעיף ב): "סדינים, אף על פי שאדם ישן בהם בבוקר, אין מטילין בהם ציצית".

במגן אברהם (שם סק"ג) הקשה מדוע אין לחייב את הסדין בציצית כשמתעטף בו ביום בגלל שיטת הרמב"ם. ותירץ בשם המרדכי:

נראה לי שאין חייבים בציצית כלל, אלא אותן שהן דרך לבישה. ואשר תכסה בה נמי

משמע דרך מלבוש. ואפילו דרך העלאה שחייב בכלאים, הדעת נוטה לפטור. דלא

אתקש אלא ללבישה וכרים וכסתות נמי משמע בספרי דממעט מאשר תכסה בה.

כלומר, רק דרך לבישה חייב, ולא כשמתעטף בלא לבישה.

אמנם, למעשה כתב המגן אברהם להחמיר בסדין של צמר שבו יש חיוב לכל הדעות מן התורה, לעגל את אחת הכנפות.

גם לפי דברי המרדכי, דין הכירבולית שונה מדין הסדין, שכן בכירבולית יש שרוולים, וניתן ללבשה ממש כדרך מלבוש.

ג. טעמים נוספים לפטור

נראה שיש שני טעמים אחרים שלא לחייב את הכירבולית בציצית:
ראשית, בערוך השולחן (סימן י סעיף יט) כתב:

עוד נראה לי היתר עלי פי מה שכתוב בתשובת מהר"ם מרוטנבורג [סימן רפ"ז] וזה לשונו: ואתן טליתות העשוין כמין קפרונ"ש, שמעתי שזו היא טליתות של חסידי אשכנז. ויש לו ד' כנפים וכשפושט מעליו שוטחן ומתכסה בו. ויש אומרים, דלא מקרי טליתות אלא כעין שלנו שעשוי להתעטף בו ולהתכסות כדכתיב כסותך ומברכנין להתעטף. ואני נזהר מללובשן לאפוקי נפשאי מספק אבל אותו קוטור"ש שיש להן בית זרוע לא דמי כלל ואין כאן מיחוש דכנף דידהו לאו כנף עכ"ל.
הרי כתב מפורש, דאלו שיש בהן בית יד כלומר שמלבישין היד שקורין ארבי"ל ודאי פטורים מציצית. ואם כן, הסור"דוטיין שלנו הרי יש להם בתי ידיים [ולדעת היש אומרים אין חיוב ציצת בבגד שלובש על גופו אלא שמעטף גופו ומכסו ולכן כתיב כסותך ולא בגדך וזהו רק בטליתים שלנו]:

כלומר, לדעתו שרוולים דווקא פוגעים בהגדרה של הבגד כמאפשר עיטוף, ולכן בגד עם שרוולים אינו חייב בציצית.

שנית, הבית יוסף (סימן י) דן בשאלה מדוע אין מטילים ציצית בגלימות. וכתב באחד התירוצים:

הני גלימות שלנו שאנו מביאים למעלה מכל הבגדים שהם פתוחים מלמעלה למטה ונמצא שיש להם ארבע כנפות למה אנו פוטרין אותם מציצית? ...
אי נמי כיון שאם היינו מחייבים אותם בציצית היו נפסקין בכל עת הציציות התחתונות בדריסת הרגלים והיה צריך בכל עת לתקנם איכא למימר דלא חייבה תורה בכך דכל דרכיה דרכי נועם (משלי ג יז) וכל מקום שהלכה רופפת בידך הלך אחר המנהג.

הכירבולית תמיד נסרכת על גבי הרצפה ולכן שייכת בה סברא זו. ואמנם, בדרכי משה שם אות ו כתב להביא ראיה מבין ציצית הכסת שלא כדברי הבית יוסף (ועיין בפסקי תשובות סימן י הערה 60, שהביא אחרונים שכתבו ליישב דברי הבית יוסף).

היות שמדובר רק בספק חיוב בגלל מחלוקת הרמב"ם והרא"ש, והמנהג הברור הוא שאין מטילים ציציות בכירבולית, נראה שיש להסבירו על פי שני טעמים אלו.